

Finansowanie sektora M-SME w Egipcie¹

Mikrofinansowanie jest określeniem stosowanym wobec zróżnicowanych usług finansowych skierowanych do firm o skali mikro, małej i średniej /M-SME/. Ten rodzaj finansowania oferuje kredyty dla kredytobiorców o niskim poziomie dochodów, osób indywidualnych bez doświadczenia lub z niewielkim doświadczeniem w biznesie oraz nie posiadających lub posiadających niewielką wartość poręczenia. Usługi te oferowane są przez banki komercyjne, agencje międzynarodowe /np. US Agency for International Development - USAID/, organizacje pozarządowe /NGO/ oraz instytucje specjalizujące się w mikrofinansowaniu. Dwa najbardziej popularne produkty mikrofinansowania w Egipcie to indywidualne kredyty dla M-SME oraz kredyty grupowe – te ostatnie oferowane głównie dla ubogich kobiet aktywnych w działalności gospodarczej. M-SME w Egipcie określone są warunkami podanymi niżej /wg Social Fund for Development/:

rodzaj firmy	kapitał początkowy	liczba zatrudnionych
mikrofirma	poniżej 50.000 EGP	mniej niż 5 osób
mała i średnia firma	od 50.000 do 1 mln EGP	od 5 do 50 osób

Główną trudnością w rozwoju M-SME jest ograniczona dostępność kredytu. Wg Banku Światowego ograniczenia kapitałowe w Egipcie wynikają z kilku powodów, wśród których wymieniane są reforma finansowa z 2004 r., kryzys finansowy oraz kwestie specyficzne dla firm mikro i małej skali. Reforma finansowa zaostrzyła i skodyfikowała politykę kredytową, powodując ograniczenie dostępności kredytów uwidocznione nagłym spadkiem proporcji wartości kredytów do GDP z 65% w 2003 r. do 40% w 2009 r. Kryzys finansowy zwiększył problemy rynku kredytowego w związku z wycofaniem z rynku kapitału zagranicznego i bankowych depozytów ludności w efekcie obawy o ryzyko operacji bankowych.

Specyfika firm M-SME również ograniczyła ich dostęp do kredytów. Firmy te często nie dysponują odpowiednimi sprawozdaniami finansowymi i planami biznesowymi, niezbędnymi dla ubiegania się o kredyt. Firmy M-SME są zniechęcane wysokimi kosztami towarzyszącymi formalnemu procesowi ubiegania się o kredyt, obejmującymi wygórowane 20% stawki oprocentowania kredytu. Również wysokie koszty administracyjne związane z kredytowaniem o małej wartości oraz nieodpowiednia infrastruktura i umiejętności banków są wskazywane sektorowi bankowemu przez rząd i prywatne instytucje w Egipcie jako ograniczenia dla rozwoju M-SME.

Mikrofinansowanie w Egipcie sięga 20 lat wstecz, gdy National Bank for Development i Alexandria Business Association zainicjowały pierwsze dwa programy mikrofinansowania. Obecnie Social Fund for Development /SFD/ jest głównym

¹ wg Banking Sector Development in Egypt; ACCE – BSAC, January 2013

adresatem problemów rozwojowych sektora M-SME. SFD udziela mikrokredyty do wartości 5.000 dol. USA bezpośrednio dla M-SME oraz do 1 mln dol. USA poprzez sieć ponad 400 NGO udostępniających kredyty dla M-SME. NGO obsługują ok. 82% wszystkich zainteresowanych mikrofirm, a 6 NGO obsługuje 60% wszystkich klientów M-SME. Do końca 2011 roku SFD przyznał dla M-SME kredyty wartości 15 mld EGP przyczyniając się do utworzenia 3 mln nowych miejsc pracy. Kredyty zostały przydzielone w 39% na działalność handlową; w 23% na działalność rolniczą; w 22% na działalność usługową; w 15% na działalność przemysłową i w 1% na pozostałe formy działalności /konsulting, marketing, itp./.

Międzynarodowe agencje także wspierały rozwój M-SME w Egipcie, a USAID jest znaczącym źródłem pomocy. Od uruchomienia programu w Egipcie w 1975 r. Agencja rozdysponowała 28,6 mld USA, w tym ok. 50% przeznaczono na rozwój M-SME. W marcu 2011 r. USAID zapowiedziała dodatkowy do regularnego rocznego funduszu 250 mln dol. USA pakiet wsparcia o wartości 100 mln dol. USA z priorytetowym przeznaczeniem na finansowanie rozwoju M-SME. Przrzeczenia międzynarodowej pomocy na rzecz rozwoju M-SME obejmują 250 mln dol. USA z Overseas Private Investment Corporation /USA/, 200 mln dol. USA z Arabii Saudyjskiej, 1,5 mld dol. USA ze Zjednoczonych Emiratów Arabskich, 3,2 mln dol. USA ze Szwajcarii, 200 mln dol. USA z China Development Bank /pożyczka handlowa dla National Bank of Egypt dla wsparcia M-SME/, 200 mln dol. USA z Banku Światowego dla SFD na kredytowanie M-SME.

Rząd Egiptu uznaje znaczenie rozwoju sektora M-SME dla poprawy stanu gospodarki. Świadectwem tego uznania jest ogłoszona w 2011 roku intencja rządu zmiany państwowego Banque du Caire w wyspecjalizowany bank kredytowania M-SME. Podstawą tej zamiany jest wysoka jakość aktywów banku oraz duża baza M-SME jako klientów banku. Wartość udzielonych przez Banque du Caire kredytów dla M-SME w czerwcu 2011 roku wyniosła 1,3 mld EGP, w tym 453 mln EGP udzielono dla mikrofirm. Bank planował zwiększyć wartość udzielonych kredytów dla M-SME o 300 mln EGP w 2012 roku i o 1 mld EGP w 2013 roku. Banque du Caire jako pierwszy oferował kredyty dla mikrofirm już w 2001 roku. Również państwowy National Bank of Egypt /NBE/ ogłosił we wrześniu 2012 roku zamiar uruchomienia w okresie 6 lat oddziału banku o kapitale początkowym 50 mld EGP, wyspecjalizowanego w kredytowaniu M-SME. W roku finansowym 2010/11 wartość kredytów udzielonych M-SME przez NBE wyniosła 8,6 mld EGP. Egipska agencja rozwoju technologii informacyjnej zawarła porozumienie z NBE o kredytowaniu wartości 150 mln EGP dla M-SME operujących w dziedzinie technologii komunikacji.

National Bank for Development /NBD/ był jednym z pierwszych inicjatorów mikrofinansowania w Egipcie, rozpoczynając ten rodzaj kredytowania w 1987 roku. Współpracując z międzynarodowymi donatorami /USAID, ONZ, Fundacja Forda/ bank poprzez 42 oddziały mikrofinansowania w 18 gubernatorstwach Egiptu oferuje różne instrumenty finansowe, w tym finansowanie wg zasad shariatu. NBD uruchomił także Departament SME dla firm większych niż mikro, nie kwalifikujących się do mikrofinansowania. Ponadto prawie wszystkie banki komercyjne w Egipcie rozpoczęły przeznaczanie zasobów na przedsięwzięcia rozwojowe M-SME.

Utworzone w 2005 roku biuro oceny kredytowej I-Score prowadzi działalność na rzecz mikro i małych firm – kredytobiorców uwzględniając historię wiarygodności kredytowej M-SME i przyczynia się do utworzenia efektywnego rynku kredytów.

Dotychczasowe działania wskazują na uznanie znaczenia rozwoju sektora M - SME dla perspektyw gospodarczych i społecznych w Egipcie.

Sporządził:

Tomasz Przygoda
radca

Kair, październik 2013 r.